

واژه

دی

دی را در اوستادتوشو datoshu گویند که از ریشه دا یعنی بخشیدن - دادن و آفریدن گرفته شده است یعنی آفریدگار و خداوند.

در اوستا از سه دی اسم برده شده و آنها را همکار اهورامزدا دانسته است .

این سه دی عبارتند از «دی بآدر» ، «دی بههر» «دی بدین» .

دهمین ماه هر سال و روزهای هشتم و پانزدهم و بیست و سوم هر ماه بنام دی معروفند

در آفرین گهنبار فقرات ۷ و ۸ از دی سخن رفته است و در «دی بههر» یا پانزدهم ماه اردیبهشت و تیرا

روز خاتمه جشن فصلی گهنبار های « میدبوژرم » و « maidüshem »

شمرده است در سیروزه کوچک و بزرگ و همچنین در یستا فقره اول دی را «دتوشو» و صفت اهورامزدا یعنی

(دادار یا آفریدگار) دانسته است .

ایرانیان، قدیم دارای ماههای ۳۰ روز بودند که بچهار هفته هفت و هشت روزی تقسیم شده بود

هفته اول و دوم هر کدام دارای هفت روز و هفته سوم و چهارم هر کدام دارای هشت روز بودند روزهای

اول و هشتم و پانزدهم و بیست و سوم هر ماه که روزهای اول هفته های چهارگانه را تشکیل میدهند در روزگار

باستان جشن و تعطیل عمومی بود همانطوریکه یهودیان روز شنبه را تعطیل کرده و بهیچ کاری دست نمیزنند و عیسویان روز یکشنبه را عزیز می شمارند و ایرانیان امروزی جمعه را برای استراحت از کار و زحمات ایام هفته قرار داده اند، ایرانیان قدیم نیز چنانکه در فوق ذکر شد روزهای اورمزد و سه دی یعنی اول و هشتم و پانزدهم و بیست و سوم را مقدس و محترم می شمردند جشن هائیکه در ماه دی برگزار میگردد عبارتند از :

۱ - جشن دی دادار : - این جشن در روزهای اول و هشتم و پانزدهم و بیست و سوم ماه دی بمناسبت

هم نام بودن روز و ماه برگزار میگردد

۲ - جشن خوانی در روز گذشت حضرت زرتشت :-

در روز خیرابزد یا روز پانزدهم ماه دی بمناسبت در گذشت اشو زرتشت پیغمبر بزرگ آریائی نژاد

جشن میخواننده و پارسیان هندوستان و زرتشتیان ایران در این روز از کوشش و فداکاری و مجاهدات پیغمبر

در راه حق و حقیقت و جان سپردن او در راه خدا پرستی و راستی سخن رانیهای بعمل میاورند و فروهر پاک

زرتشت را یاری می طلبند بنا بکتب پهلوی اشو زرتشت موقعیکه بالهراسب پدر گشتاسب شاهنشاه ایران وعده

ای از موبدان و بزرگان در آتشکده بلخ مشغول ستایش بزدان بود بدست (تور براتور) برات رکروش

Kerfah» (نواب) باشد که کسی هزار گاو و هزار اسب بخیرات از برای روان خویش بارزانیان (۱) و مستندان داده باشد.

در ایران قدیم گهنبار خواندن یعنی خیرات کردن و مستندان و درویشان را خواراک و پوشاک بخشیدن از وظایف دینی شمرده میشد و هر شخص توانا و با استطاعت از کمک و اتفاق بیچارگان و شرکت در گهنبار شانه خالی میکرد او را ناجوانمرد و پست میخواندند.

در قسمت آخر فقره ۱۱ «آفرین گهنبار» که راجع به پنجمین گهنبار «میدیارم» است می نویسد «به دینی که میزد miyazd نداده (باتلاف) بهره جهانی محکوم سازد» یعنی آنکس که در این گهنبار خیرات نکرده و اتفاق نداده است کلیه مال و دارائی او باید هدر شود منظور اصلی این جشن ها کمک و مساعدت به بینوایان و دستگیری بیچارگان است سرمایه داران موظف بودند در سال اقلانش هنگام که هر کدام پنج روز طول میکشید طبقه فقیر و محتکش را کمک نمایند و این از فرایض دینی بشمار میرفت در جشن گهنبار فقیر و توانگر همگی شرکت میکردند پارسیان هندوستان موقع گهنبار خواندن، بشام شرکت کنندگان زن و مرد و فقیر و توانگر طعام میدهند

ولی در ایران دو قسم گهنبار دارند «لرکی» و «ثانی» و فقط در گهنبار «ثانی» است که شرکت کنندگان طعام میدهند و شرح گهنبار و جزئیات آنرا ببوقع برای اطلاع خوانندگان گرامی درج خواهیم نمود.

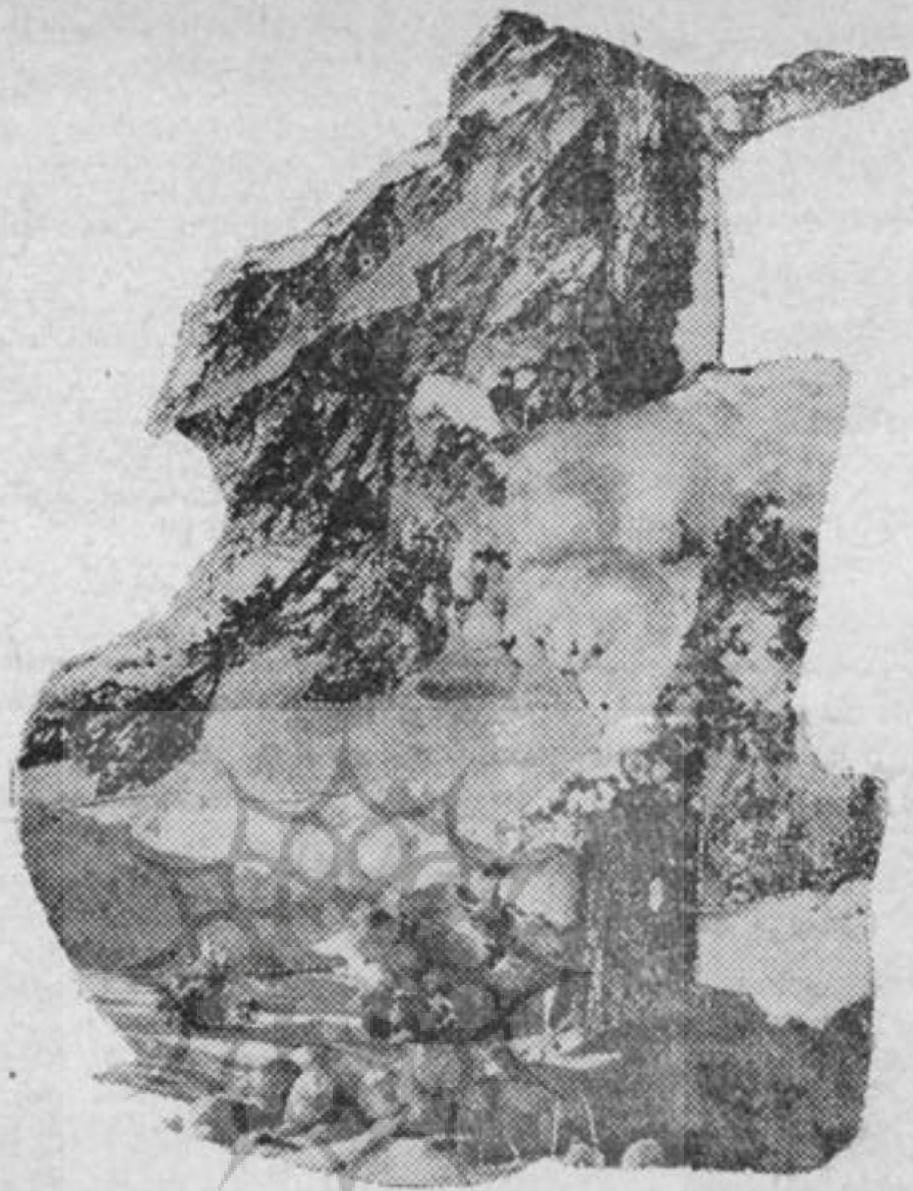
فیروز آذرگشپ

Baratrokrosh سردار نامی لشکرار جاسب پادشاه تورانی (طبق اوستا پادشاه دیویسنان و بت پرستان) قتل رسید - این فاجعه عظیم در سن هفتاد و هفت سالگی آن حضرت و در روز یازدهم ماه دی اتفاق افتاد بدین مناسبت پارسیان هندو ایران در این روز با خواندن آفرین (قسمتی از اوستا) و گرفتن جشن روح حضرت زرتشت را از خود شادمی سازند.

۳ - جشن فصلی میدیارم maidiyarem:

این جشن از روز شانزدهم ماه دی شروع و در روز بیستم پس از پنجروز خاتمه می یابد. این جشن در اوستا بنام گهنبار (گهاهان یار) میدیارم معروفست و ازه میدیار maidiyara را برخی ها با (میدیر mid-year) انگلیسی یکی دانسته و آنرا بوسط سال ترجمه نموده اند برخی دیگر این واژه را از آئیریه Airya گرفته و آسایش کامل ترجمه مینمایند میگویند میدیار هنگامی است که مردم از زحمات تابستان فراغت حاصل نموده و موقع آسایش کامل است و این در وسط زمستان میباشد بطوریکه در فصل ۲۵ بندهش سخن رفته است «آفرینش جهان در ۳۶۵ روز که شش گهنبار سال باشد توسط اهورامزدا انجام گرفت».

برورد کار در هر یک از این گهنبار یا جشن های فصلی چیزی بیافزید تا در پایان یکسال آفرینش خود را تکمیل ساخت آسمان و زمین و آب و گیاه و جاندار و انسان را در عرض یکسال بوجود آورد در پنجمین گاهانبار که بنام «میدیارم» است جانور و گاو و کوسفند بیافزید بنا بر روایات فارسی دارا ب هر مزدیار «هر کس در این پنجروز گهنبار کند او را چندان» گفته

پروش کلا علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
دی ماه
 پرتال جامع علوم انسانی

بارد کافور همی بر جهان	ماه دی آمد که هوا هر زمان
لشکر سرما را باد خزان	از فلک امروز مؤنت کند
چاره سرما بجز آنرا مدان	باده چون آذر برزین بیار

« معبود سعد سلمان »